

L.S.,

Bij een nieuw wetsvoorstel is wat mij betreft de context waarin het wordt opgesteld van belang. Daarom vind ik het belangrijk om te beginnen met de constatering dat er géén aanleiding is voor toezicht op thuisonderwijs. Er doen zich geen problemen voor en de onderzoeken die in het verleden - onder andere door het ministerie van OCW - zijn gedaan, geven aan dat de resultaten van thuisonderwijs vergelijkbaar zijn met schoolonderwijs, dat de inhoud van thuisonderwijs vergelijkbaar is met schoolonderwijs, maar dat de vorm van het onderwijs anders is. En dat de aansluiting met vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt goed is. Dit zien wij zelf ook in de praktijk.

Ik geef mijn twee kinderen al 11 jaar met plezier thuisonderwijs. Het gaat goed met de kinderen en met ons gezin. Mijn zoon is 15 jaar en doet dit jaar zijn eerste staatsexamen omdat hij graag zijn vwo diploma wil halen zodat hij lucht- en ruimtevaarttechniek aan de TU Delft kan gaan studeren. Mijn dochter is 13 jaar en met haar volg ik een Amerikaans homeschooling programma, grade 8 (2e klas VO). Voordat corona roet in het eten gooide, deden de kinderen samen met de kinderen uit twee thuisonderwijsgezinnen uit de buurt wekelijks samen wiskunde en Engels. Daarnaast kwam een groep thuisonderwijskinderen uit de hele Randstad maandelijks bij ons thuis voor een geschiedenisclub waarin we groepsopdrachten deden. Verder deden ze mee aan een maandelijks online boekenclub met kinderen uit heel Nederland, gingen we regelmatig met andere gezinnen naar museumrondleidingen en -workshops en organiseerden we spelletjesmiddagen en andere uitjes met andere thuisonderwijstieners. Bovendien hebben ze allebei hun sporten en clubjes, hockey (waar ze zelf ook training geven aan een jongste jeugdteam), tennis, snorkelen, ballet en scouting. We hopen dat de coronamaatregelen het ons toelaten om zoveel mogelijk van deze activiteiten na de zomervakantie weer op te pakken.

Ik ondervind bij het geven van thuisonderwijs geen problemen waarvoor het wetsvoorstel een oplossing zou kunnen bieden. Integendeel, het thuisonderwijs zoals ik dat mijn kinderen tot nu toe heb aangeboden zou onmogelijk zijn geweest binnen de kaders van het nieuwe wetsvoorstel.

Dat er nu een wetsvoorstel ligt dat uitzonderlijk strikte eisen stelt aan thuisonderwijsouders en ons behandelt als bij voorbaat verdacht van kindermishandeling of dan toch op zijn minst educatieve verwaarlozing voelt voor mij om eerlijk te zijn als een belediging.

Dit voorstel is zonder input van het thuisonderwijsveld opgesteld, of nee, de input hebben wij wel gegeven, maar bij het opstellen van dit wetsvoorstel is ervoor gekozen om deze input niet te gebruiken en werd ons medegedeeld dat onze suggesties niet gebruikt zouden worden en er ook niet met het thuisonderwijsveld overlegd zou worden.

Ik begrijp niet hoe een wetsvoorstel in een land als Nederland op een dergelijke manier opgesteld kan worden. Ik dacht dat wij een land waren waarin stakeholders betrokken worden, waar het creëren van draagvlak bij de burgers belangrijk wordt gevonden, waar zorgvuldig wordt omgegaan met rechten van ouders, van kinderen. Ik vind het zeer teleurstellend om te zien dat op een onderwerp dat mij zo aan het hart gaat als thuisonderwijs, al deze waarden met voeten worden getreden.

Wat is er bijvoorbeeld gebeurd met de plannen in het regeerakkoord om thuisonderwijs in de wet op te nemen? Juist op een moment als nu waarin alle gezinnen tijdens de afgelopen coronaperiode noodgedwongen hun kinderen bij hun onderwijs hebben moeten ondersteunen en velen van hen de voordelen van een-op-een onderwijs ontdekten. Voor een bepaalde groep ouders werd het duidelijk dat voor hun kind thuisonderwijs of een combinatie tussen school en thuis, beter werkt dan schoolonderwijs. Een periode ook waarin vele, vele thuisonderwijsouders zich hebben ingezet om ouders van schoolkinderen zo goed mogelijk te helpen bij het geven van onderwijs aan hun kinderen. Juist op zo'n moment zou je verwachten dat er een wetsvoorstel komt dat thuisonderwijs goed regelt en het als onderwijsvorm opneemt in de wetgeving, vrij toegankelijk voor iedere ouder die dat de beste keuze voor zijn kind vindt, zodat ook de kinderen die minder goed gedijen in het schoolsysteem goed onderwijs kunnen krijgen.

Het tegendeel is waar, er ligt nu een voorstel op tafel dat thuisonderwijs feitelijk nog steeds onmogelijk maakt, en alleen extra eisen stelt aan een vrijstelling op basis van een richtingbezwaar. Eisen die zo lijnrecht staan tegenover hoe thuisonderwijs werkt, dat het naast feitelijk ook praktisch onmogelijk gemaakt gaat worden.

Van geen van de maatregelen die in het wetsvoorstel worden aangekondigd is aangetoond dat ze de kwaliteit van het thuisonderwijs verbeteren. Wie heeft er baat bij dat een ouder 30 weken (!) vooraf een aanvraag moet indienen? Of dat een vierjarige kleuter (!!) een gesprek met een leerplichtambtenaar moet voeren? Of dat gewone burgers, zonder dat zij van een misdrijf worden verdacht, gedwongen worden om overheidsbeambten in hun woning toe te laten?

Wie kan mij het bewijs laten zien dat ouders beter thuisonderwijs gaan geven als ze een 2f/3f niveau in de Nederlandse taal kunnen aantonen? Wie kan mij bewijs laten zien dat ouders beter thuisonderwijs gaan geven als ze dat zoveel mogelijk in hun huis doen? Wie kan mij bewijs laten zien dat het een goed idee is om iemand anders die meer verstand heeft van een onderwerp, te verbieden mijn kind iets te leren? Wie kan mij bewijs laten zien dat mijn thuisonderwijs beter wordt als ik mijn kinderen regelmatig laat toetsen en een eindtoets laat maken? Wie kan mij bewijs laten zien dat ouders beter onderwijs gaan geven als slechts één van de ouders het onderwijs mag verzorgen? Moet ik mijn man nu buitenspel zetten en hem vertellen onze kinderen niets meer te leren?

Een wet als deze zet Nederland op dit onderwerp internationaal in een extreme uitzonderingspositie. Ik ken geen land in de wereld met zo'n slechte vorm van toezicht op thuisonderwijs met dermate repressieve eisen. Alleen al het feit dat dit wetsvoorstel momenteel wordt overwogen zorgt ervoor dat expats er niet voor kiezen om naar ons land te komen.

Ik begrijp - net als bijna alle thuisonderwijzers - dat de overheid wil zien dat het onderwijs aan thuisonderwijskinderen is geborgd. Ik ben dan ook bereid om mee te werken aan een vorm van toezicht die zowel zicht op het onderwijs aan de kinderen biedt als past bij de diverse thuisonderwijsvormen die je in de praktijk tegenkomt.

Ik ben bereid om jaarlijks een onderwijsplan op te stellen en te delen met de Onderwijsinspectie. Ook ben ik bereid om de voortgang van de kinderen middels een portfolio bij te houden en dit met de Onderwijsinspectie te delen. En ten slotte ben ik bereid om over het onderwijsplan en het portfolio een gesprek met de Onderwijsinspectie te voeren. Dit gesprek gaat niet over mijn huis, maar over het onderwijs en kan daarom op iedere lokatie plaatsvinden en hoeft niet noodzakelijk in mijn huis plaats te vinden.

Hiermee krijgt de Onderwijsinspectie een vele malen gedetailleerder beeld van het onderwijs dat ik aanbied en de vorderingen die mijn kinderen maken dan zij ooit zal hebben van een schoolkind. Daarmee vind ik dat ik voldoende heb laten zien dat mijn kinderen onderwijs ontvangen, dat dat onderwijs aansluit op hun ontwikkeling en dat ze daarin afdoende vooruitgang boeken.

Als de Onderwijsinspectie van mening is dat mijn onderwijs tekort komt, dan verwacht ik dat ik daarvan op de hoogte wordt gesteld en dat ik - net als bij scholen gebruikelijk is - een periode krijg om verbeteringen door te voeren. Ook verwacht ik dat ik tegen besluiten van de Onderwijsinspectie bezwaar kan maken. In het belang van een doorlopende leerlijn van mijn kinderen verwacht ik dat beide gebeuren zonder dat hun vrijstelling onmiddellijk komt te vervallen.

Alle overige eisen van het huidige wetsvoorstel wil ik mijn medewerking niet aan verlenen.

Ik verzoek de minister en het ministerie van OCW met klem om alsnog in overleg te treden met het thuisonderwijsveld en in overleg met ons een goed voorstel op te stellen dat past bij de bijzondere onderwijsvorm die thuisonderwijs is, dat draagvlak heeft bij de thuisonderwijsgezinnen, en die thuisonderwijzers tot steun is om onderwijs van zo hoog mogelijke kwaliteit te kunnen bieden.

Vanwege het gebrek aan kennis over thuisonderwijs en ervaring met toezicht op deze unieke onderwijsvorm van beleidsmakers, adviseer ik om het wetgevingstraject te faseren en in de eerste stappen in pilotsituaties toezichtvormen te testen op hun geschiktheid en doelmatigheid alvorens over te gaan op een nieuwe wet.

Ik heb goede hoop dat als deze stappen worden gezet, dat zal leiden tot een herstel van vertrouwen bij de thuisonderwijsgemeenschap en zal resulteren in een goede nieuwe thuisonderwijswet die het recht op onderwijs van de kinderen waarborgt en waar we als land trots op kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
ir. Eva Witsel

Bijlagen: Omdat dit wetsvoorstel kinderen aangaat, vind ik het van belang om ook de stem van de kinderen zelf te laten horen. Daarom heb ik de door mijn kinderen geschreven reacties op het wetsvoorstel als bijlagen bijgevoegd.

Bijlage 1: Zoon, 15 jaar

Geachte Minister,

Ik ben Berend. Ik ben 15 jaar en ik krijg thuisonderwijs waarmee ik me aan het voorbereiden ben voor VWO staatsexamens. Ik heb het wetsvoorstel bekeken, en ik wil graag een reactie geven op uw wetsvoorstel. Ik heb bezwaren tegen de volgende punten:

- Vrijstelling van leerplicht is alleen mogelijk op basis van richtingsbezwaren, ik heb hier bezwaar tegen omdat ik vind dat mensen om andere redenen ook thuisonderwijs moeten kunnen geven, bijvoorbeeld kinderen die niet goed kunnen functioneren in het schoolsysteem.
- Vrijstelling is niet mogelijk na schoolgang. Ik vind dit een probleem omdat mensen van levensovertuiging kunnen veranderen, en omdat kinderen na schoolgang er pas achter kunnen komen dat ze niet goed functioneren in het schoolsysteem.
- Ik heb er ook bezwaar tegen dat de Onderwijsinspectie altijd kan komen kijken hoe het gaat met het kind tijdens het thuisonderwijs, zonder daar op een redelijke manier een afspraak over te maken waar iedereen het over eens is.
- Toetsen vanaf 6-jarige leeftijd heb ik ook bezwaar tegen, want thuisonderwijzers moeten op een eigen tempo kunnen leren en niet vast zitten aan de toetsen die ze moeten maken.
- Ik heb er ook bezwaar tegen dat thuisonderwijs vooral thuis moet plaatsvinden, want vaak is de beste manier om ergens iets over te leren op een andere locatie te onderzoeken.
- Ik heb er ook bezwaar tegen dat de voertaal Nederlands moet zijn, want sommige mensen kunnen beter in een andere taal communiceren en die moeten ook in Nederland thuisonderwijs kunnen geven.
- Ik heb er ook bezwaar tegen dat maar één ouder thuisonderwijs mag geven, en dat andere mensen zoals vrienden dat niet ook mogen geven. Ik vind het onredelijk dat je per se thuisonderwijs moet krijgen van één ouder omdat het niet altijd mogelijk is voor één ouder om te werken en de andere ouder thuisonderwijs te geven.
- En ik vind ook dat de inhoudelijke eisen voor thuisonderwijs niet hoger mogen liggen dan voor kinderen die les op school krijgen.

Dat waren mijn punten. Ik hoop dat u gebruik kunt maken van mijn reactie en ik wens u veel succes met het maken van de wet.

Met vriendelijke groet,
Berend

Bijlage 2: Dochter, 13 jaar

Beste Minister,

Ik ben Fiene, ik ben 13 jaar en ik krijg thuisonderwijs. Na het lezen van de samenstelling van het nieuwe wetsvoorstel zijn de volgende punten mij opgevallen:

Het is alleen mogelijk om een vrijstelling te krijgen op basis van richtingsbezwaren. Er zijn meerdere redenen waarom een kind niet goed kan leren in het schoolsysteem die niets te maken hebben met richtingsbezwaren. Voorbeeld zou een kind zijn die sociaal nog niet genoeg ontwikkeld is om goed in de klas om te kunnen gaan, of een kind dat op een andere manier leert die niet kan worden aangeboden op school.

Ook kan je geen vrijstelling krijgen als je al op school hebt gezeten. Wat zou ik moeten doen als ik op mijn 7de er pas echt achter kom dat een andere leermethode beter voor mij geschikt is? Tot mijn 18de blijven doorploeteren in een omgeving waar ik mij niet kan thuisvoelen?

Minimaal om de 4 jaar komt de onderwijsinspectie langs, als je weigert vervalt je vrijstelling. Mijn probleem hiermee is vooral dat als je één keer het niet gelegen is dat er mensen over de vloer komen gelijk je vrijstelling vervalt.

Op 6 en 9 jarige leeftijd moet er getoetst worden, en op je 12de moet er een eindtoets gemaakt worden. Thuisonderwijzers leren over het algemeen op een ander tempo dan schoolgaande kinderen. Stel er is een kind dat al heel goed Engels kan voor zijn/haar leeftijd maar een klein beetje achterloopt met wiskunde, als je dat gaat toetsen zie je alleen dat ze Engels op niveau kunnen en wiskunde onder niveau, terwijl misschien binnen een paar maanden hij/zij al weer op normaal niveau zit.

Het onderwijs moet thuis plaatsvinden. Het ligt er aan waar je de grens trekt. Ik ga iedere week een keer naar Leiden om met andere thuisonderwijzers wiskunde en Engels te leren. Is dat al te veel? Of zit de grens pas als je 5 dagen in de week ergens anders leert?

Thuisonderwijs mag maar door één ouder gegeven worden. Bij elk thuisonderwijsgezin is het onderwijs anders ingericht. Bij sommige wordt het onderwijs maar door één ouder gegeven maar bij andere kan de ene ouder bijvoorbeeld wiskunde aan de kinderen leren en de ander Engels.

Ik hoop dat u kan inzien dat sommige punten in het wetsvoorstel erg onmogelijk zijn voor de thuisonderwijzers in Nederland.

Fiene